

Uznání cizích rozhodnutí

Nařízení Brusel I bis zavedlo instituty odepření uznání a odepření výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, přičemž - jak vyplývá z preambule nařízení Brusel I bis - smyslem těchto řízení je zajistit ochranu práv na obhajobu dotčené strany, neboť v případě výkonu cizího rozhodnutí již nevyžaduje prohlášení vykonatelnosti (čl. 39). Jak vyplývá z čl. 47 odst. 2 nařízení, řízení o odepření uznání rozhodnutí se řídí vnitrostátní úpravou dožádaného členského státu. Protože zmíněný druh řízení české vnitrostátní předpisy samostatně neupravují, je nezbytné přiměřeně aplikovat ustanovení § 18 ZMPS, jež se vztahuje na charakterem příbuzné řízení o uznání rozhodnutí a z něhož vyplývá, že soud rozhoduje rozsudkem a nemusí nařizovat jednání. Tato úprava koresponduje s článkem 48 nařízení, podle něhož soud rozhodne o odepření uznání či výkonu rozhodnutí neprodleně. S ohledem na uvedený požadavek v řízení, které je oproti uznávání cizozemských rozhodnutí opačně polarizováno, a lze tím spíše předpokládat jeho spornost, soud na prvním stupni přihledne, nemaje v omezeném čase pro rozhodnutí jinou možnost, (toliko) ke znění návrhu a k obsahu návrhem dotčeného rozhodnutí, případně i k dalším připojeným listinným důkazům, načež vyhodnotí, zda je dán některý z důvodů, pro který lze odepřít uznání cizího rozhodnutí, či zda je třeba návrh zamítnout. Jestliže je však proti rozsudku soudu prvního stupně podáno odvolání, v němž se odvolatelé domáhají svého práva být slyšeni, zpochybňují dosavadní skutkový stav, z něhož soud prvního stupně vycházel, a navrhují ke svým rozhodným tvrzením provést důkazy, nelze již se zřetelem ke sporným momentům, o nichž se odvolací soud - na rozdíl od soudu prvního stupně - ve svém přezkumném řízení dozvěděl, rozhodnout bez nařízení jednání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 702/2021-1460 ze dne 30.9.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně První brněnská strojírna Velká Bíteš, a. s., se sídlem ve V.B., zastoupené Mgr. J.Č., advokátem se sídlem v P., proti žalovaným 1) BESTER GENERACION UK LIMITED, se sídlem L., Spojené království Velké Británie a Severního Irska, a 2) BESTER GENERACIÓN S. L., se sídlem S., Španělské království, oběma zastoupeným Mgr. L.N., advokátem se sídlem v P., o návrhu na odepření uznání cizozemského rozhodnutí, vedené u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 7 C 78/2020, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. prosince 2020, č. j. 20 Co 265/2020-1246, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. prosince 2020, č. j. 20 Co 265/2020-1246, se ruší a věc se vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou (dále také jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 22. 4. 2020, č. j. 7 C 78/2020-550, rozhodl, že rozsudek („judgment“) vydaný The High Court of Justice Business and Property Courts of England and Wales (QBD) Technology and Construction Court (dále též jen „britský soud“) ve sporu mezi žalobkyní a žalovanou 1) dne 7. února 2020, sp. zn. HT-2017-000330 (dále „Rozsudek“), a příkaz („order“) téhož soudu vydaný pod stejnou spisovou značkou dne 27. února 2020 (dále „Příkaz“) podle čl. 45 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále též jen „nařízení Brusel I bis“ nebo „nařízení“), publikovaného v Úředním věstníku Evropské unie L 351/1 dne 20. 12. 2012, se v České republice neuznává. Současně rozhodl o nákladech řízení. Rozsudkem britského soudu bylo

rozhodováno o nároku na odškodnění v souvislosti s odstoupením od smlouvy o vyprojektování, obstarání, výstavbě, uvedení do provozu a souvisejících pracích týkajících se elektrárny na biomasu uzavřené dne 10. 5. 2016 mezi ní a žalovanou 1/ (dále jen Smlouva“), kdy soud žalobu společnosti PBS ENERGO, a. s., se sídlem ve V.B., (dále jen „PBS Energo“), zamítl a vyhověl protinávrhu žalované 1). Na základě Rozsudku pak britský soud vydal Příkaz, kterým bylo uloženo společnosti PBS Energo uhradit žalované 1):

- a) částku 70 000,00 GBP a částku 306,80 GBP denně do zaplacení dne 5. 3. 2020,
- b) částku 17 404 269,70 GBP do 12. 3. 2020 a v případě nezaplacení též denní úrok 3 814,64 GBP,
- c) náklady řízení ve výši 2 500 000 GBP do 12. 3. 2020.

Britský soud současně vyslovil, že v případě nezaplacení uvedených částek společností PBS Energo je povinna plnění uhradit žalobkyně na výzvu žalované 1) v dodatečné sedmidenní lhůtě. Zároveň rozhodl o návrhu PBS Energo na odklad vykonatelnosti rozhodnutí.

2. Soud prvního stupně se zabýval uplatněnými námitkami žalobkyně, s nimiž se postupně vypořádal následovně:

3. K námitce žalobkyně, že uznání a výkon Rozsudku a Příkazu fakticky vyloučí její právo na přezkum rozhodnutí (popření dvouinstančnosti řízení), uvedl, že dvojinstančnost řízení sama o sobě nemusí být součástí práva na spravedlivý proces, ale podmínkou spravedlivého procesu je v případě, že výsledkem řízení v prvním stupni může být i faktická likvidace právnické osoby jakožto účastníka řízení. V případě insolvence či likvidace by žalobkyně také přišla o možnost kvalitně se bránit v odvolacím řízení ve Spojeném Království s ohledem na vysoké náklady právního zastoupení.

4. K námitce žalobkyně, že britský soud nijak neposoudil protinárok žalované 1), pokud jde o přezkum samotné výše nároku, a přesto odsoudil PBS Energo k zaplacení částky téměř 600 milionů korun, soud prvního stupně uvedl, že britský soud sice podrobně zdůvodnil, že to byla PBS Energo, kdo zavinil ukončení Smlouvy, avšak vůbec se nezabýval posouzením, v jaké výši je nárok žalované 1) důvodný, toliko převzal tuto částku z prohlášení znalců, kteří se shodli na částce požadované žalovanou 1), nikoliv na tom, zda je nárok oprávněný. Tímto postupem bylo porušeno právo žalobkyně na spravedlivý proces a právo vlastnit majetek.

5. K námitce, že přisouzená částka v sobě obsahuje i tzv. punitive damages, dále uvedl, že z Rozsudku ani Příkazu není zřejmé, jak britský soud k přisouzené částce dospěl, a proto ani nelze zjistit, zda přisouzené plnění v sobě punitive damages obsahuje. Proto se soud prvního stupně touto námitkou blíže nezabýval.

6. Námitkou, že Rozsudek a Příkaz ukládají povinnost k plnění, které je v příkrém rozporu s ustanovením Smlouvy, podle něhož je celková výše odpovědnosti PBS Energo omezena částkou 115 % výše odměny, se soud prvního stupně podle ustanovení článku 52 nařízení Brusel I bis zabývat nemohl, jelikož by tím nepřipustně přezkoumával Rozsudek po věcné stránce.

7. Soud prvního stupně neshledal důvodnou ani námitku žalobkyně, že bylo porušeno její právo na nestranného soudce.

8. Krajský soud v Brně (dále též jen „odvolací soud“) napadeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a žalovaným uložil společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náklady odvolacího řízení. Uvedl, že řízení o odepření uznání cizozemského rozhodnutí ve smyslu čl. 45 nařízení Brusel I bis má za cíl v určitých - v citovaném nařízení vyjmenovaných - případech zabránit tomu, aby bylo nutné vést standardní vykonávací řízení, popř. řízení o prohlášení rozhodnutí

vykonatelným, což by mohlo být v rozporu se zásadou procesní ekonomie z důvodu nepřiměřeně dlouhého narušování oprávněných očekávání účastníků ohledně volného oběhu soudních rozhodnutí v rámci jednotného evropského justičního prostoru (jak vyplývá z důvodové zprávy k nařízení Brusel I bis a z jednotlivých konferencí mezinárodního práva soukromého k danému tématu). Posuzované řízení má charakter řízení předběžného, a protože je pouze jednou z fází exekučního řízení, nepočítá se s tím, že by se nařizovalo ústní jednání nebo provádělo dokazování či šetření mající povahu dokazování. Mylný byl předpoklad žalovaných, že jim bude poskytnut „v druhém kole“ dostatečný prostor k vedení regulérního nalézacího řízení (bod 11 rozhodnutí).

9. Ohledně posouzení otázky, zda uznání rozhodnutí je zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu, tedy České republiky, se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že britské soudy se zpronevěřily imperativu povinnosti možnosti meritorního přezkumu rozhodnutí soudu prvního stupně soudem odvolacím u žalob nad 25 000 GBP (v této souvislosti odvolací soud zmínil reformu civilního justičního procesu, rozdělení věcí do kategorií podle hodnoty sporu, přičemž žaloby nad 25 000 GBP se projednávají v řádném řízení), což představuje porušení základního práva účastníka řízení na projednání věci soudem a přezkoumání věci nezávislým odvolacím soudem. Není přitom podstatné, zda britský odvolací soud na svoji přezkumnou činnost rezignoval v celkovém kontextu nebo vydával usnesení, kterým „nepřipouští odvolání proti rozhodnutí“. Podle zásad českého procesního práva, na nichž je třeba trvat, je právem účastníka řízení, zejména s ohledem na předmět řízení a požadovanou výši sporu, aby rozhodnutí soudu prvního stupně mohlo být přezkoumáno nezávislým odvolacím soudem.

10. Současně odvolací soud souhlasil i se závěrem, že je-li předmětem řízení tvrzená náhrada škody, musí být z rozhodnutí (zejména z jeho odůvodnění) zřejmé, jakým způsobem britský soud prvního stupně k výši nároku vůbec dospěl. Je vyloučeno, aby zde byl místo toho uveden souhrnný odkaz na „stanovisko znalců“, přičemž nebylo pracováno ani s protinávrhem či vzájemným návrhem, který byl v průběhu řízení uplatněn. Uplatněn byl i nárok na „sankční náhradu škody“ - období tzv. punitive damages - tedy nárok, který v kontextu českého právního řádu a českého hmotného práva není vůbec přípustný. Britský soud posuzoval odpovědnost žalobkyně za zavinění způsobené ukončením výstavby elektrárny na biopaliva a řešil dosažení (či naopak nedosažení) jednotlivých milníků stavby, jakož i otázku převodu vlastnického práva jednotlivých komponentů stavby. Podle britského soudu to byla společnost PBS, a. s., která uzamkla staveniště, údajně jako prostředek k zabránění plnění smlouvy z její strany. Ukončení smlouvy bylo zapříčiněno podle britského soudu zčásti prodlením, zčásti nepokračováním v pracích. Britský soud velmi stručně uzavřel (bod 432 a násl. odůvodnění Rozsudku), že žalobní nárok je tvořen „v konsenzu znalců“ smluvními kapitálovými náklady a čistými ztrátami společnosti Bester, včetně dohody o těchto náležitostech jako likvidovaných škodách, že společnost Bester nemá v projektu žádnou skutečnou investici, nicméně hradí se jí „kompenzace za vzniklé kapitálové náklady zadavatele“ a „kompenzace nároků z likvidovaných škod“. Žádné (další) bližší odůvodnění není v Rozsudku dohledatelné.

11. Odvolací soud se v souvislosti s tím následně zabýval závažností újmy, kterou představovalo zastavení stavební činnosti žalované a fakticky konsenzuální ukončení spolupráce obou smluvních stran při výstavbě elektrárny na britském území. Objem stavebních prací byl sjednán na 14 230 000 GBP, přičemž šlo o cenu za projekt, realizaci, dokončení díla (finální) a případné odstranění vad díla, tedy komplexní náklady celé stavby a souvisejících úkonů, právního, správního, předšmluvního záručního a jiného servisu. V důsledku neočekávaného výskytu silně karcinogenní látky azbestu, který byl sice v první (předšmluvní) fázi stavby detekován, v rozsudku uveden jako tzv. „první azbest“, a to v hloubce 0,1 až 0,6 m, došlo k zastavení prací. Nebylo však předpokládáno, že výskyt azbestu je tak masivní a že odstranění jeho ložisek by si vyžádalo výdaje neúměrné celkovému objemu stavby a účelu stavby. Proto ve třetí fázi výstavby (nikoliv finální), před zabudováním technicky nejnáročnějších komponentů a dávno před tím, než měl být systém uveden do provozu,

došlo fakticky ke konsenzuálnímu ukončení spolupráce a „uzamčení staveniště“, jak tuto situaci nazval britský soud. Ten současně dovodil, že vědomost o výskytu azbestu měla žalovaná již před uzavřením smlouvy a tzv. „druhý azbest“ pro ni nemohl představovat překvapivé zjištění (s odkazem britského soudu na některou precedenční judikaturu). Skutkově však bylo zjištěno, že ložiska azbestu přesahující hloubku 0,1 nebo 0,6 m byla objevena teprve dodatečně a jejich odstranění bylo technicky i ekonomicky neřešitelné. Z obsahu řízení před britským soudem dále vyplynulo, že krom dokazování ohledně smluvní dokumentace stavby se řešily otázky jako oplocení areálu stavby, dostupnost wifi připojení, telefonní spojení, sociální zázemí pro jednotlivé dodavatele apod.

12. Na základě těchto zjištění dospěl odvolací soud k závěru, že sankční složka náhrady škody je v příkrém nepoměru se složkou kompenzační, tuto složku převyšuje a zasahuje tak nepřiměřeně do majetkových práv povinné osoby (bod 27. odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu).

13. Odvolací soud pro úplnost připomněl, že žalobkyně je právnická osoba vykonávající činnost se základním kapitálem 460 540 000 Kč, s čistým obratem za rok 2019 ve výši 1 618 680 000 Kč. Je to česká strojírenská společnost založená v roce 1950 zaměřující se na vývoj, výrobu a testování letecké techniky. Pravděpodobně by nebyla schopna unést přisouzené sankce bez zásadního ohrožení fungování podniku. Vyplacení dané částky z hotových prostředků, jak požaduje rozhodnutí britského soudu, je pro žalobkyni nemožné.

14. Odvolací soud také dodal, že podle čl. 468 rozhodnutí britského soudu pak tamní soud bez bližšího odůvodnění zamítl návrh PBS Energo, popř. kompenzační námítky, s tím, že „žádné lepší účetní údaje nebyly poskytnuty“. Ryze formální odvolací řízení bylo ukončeno deklarací nepřijatelnosti odvolání, nikoliv meritorním projednáním těchto protinávrhů a kompenzačních námitek.

15. Žalované napadly rozsudek odvolacího soudu dovoláním a namítaly, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Přípustnost dovolání spojily s otázkami procesního a hmotného práva, které podle nich dosud dovolací soud neřešil, popř. se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a to:

1) zda je v řízení o návrhu na odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu podle čl. 45 nařízení Brusel I bis rozhodováno bez slyšení druhé strany (v daném případě žalovaných) a zda je v řízení o odvolání proti rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu rozhodováno bez nařízení jednání a bez provedení dokazování, případně šetření majícího povahu dokazování;

2) zda postupem britských soudů spočívajícím v nepřipuštění odvolání proti Rozsudku byly porušeny zásady českého procesního práva, na nichž je nutno bez výhrady trvat, a zda jsou proto účinky Rozsudku a na jeho základě vydaného Příkazu v rozporu s veřejným pořádkem České republiky;

3) zda britský soud v Rozsudku řádně odůvodnil nárok přiznaný žalované 1) a zda Rozsudek přiznávající žalované 1) tento nárok, resp. účinky Rozsudku a na jeho základě vydaného Příkazu, jsou v rozporu s veřejným pořádkem České republiky;

4) zda zamítnutím nároku žalobkyně, případně jí uplatněné kompenzační námítky, britský soud odepřel žalobkyni právo na projednání její věci nezávislým soudem.

16. K otázce č. 1) dovolatelky uvedly, že čl. 45 odst. 4 nařízení Brusel I bis odkazuje na postupy stanovené v pododdílu 2 (a popř. v oddílu 4) výslovně a výhradně, pokud jde o podání návrhu, nikoliv však, pokud jde o postup v samotném řízení o odepření uznání. Při absenci zvláštní úpravy postupu v řízení podle nařízení Brusel I bis je třeba postupovat podle procesních pravidel obsažených v zákoně č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „o. s. ř.“). Soud prvního

stupně měl proto rozhodnutí o návrhu na odepření uznání vydat až po slyšení všech účastníků; takto však nepostupoval. Tím došlo k porušení práva žalovaných být slyšeni a vyjádřit se k prováděným důkazům podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žalované vyjádřily nesouhlas s názorem odvolacího soudu, že předmětné řízení má povahu předběžného opatření sui generis, které vytváří určitý předstupeň pro to, aby mohlo (nebo naopak nemohlo) být podkladové rozhodnutí podrobeno výkonu ve třetím státě. Nařízení Brusel I bis nepočítá s tím, že by bylo nařizováno ústní jednání. Prostor k nařízení jednání a dokazování by tudíž měl být dán v případě řízení o odepření výkonu rozhodnutí. Rozhodnutí soudu o odepření uznání rozhodnutí cizozemského soudu je přitom překážkou pro zahájení a vedení případného exekučního řízení, jehož předmětem by byl výkon daného cizozemského rozhodnutí (bod 34 dovolání). Žalované pak podrobně rozvedly, proč v řízení o odepření uznání cizozemského rozhodnutí neexistují žádné důvody ospravedlňující nenařízení jednání a neprovedení navržených důkazů (viz body 49 až 69 dovolání).

17. K otázce č. 2) dovolatelky poukázaly na četná rozhodnutí, v nichž Nejvyšší soud judikoval, že výhradu veřejného pořádku lze použít jen ve výjimečných případech (např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. srpna 2018, sp. zn. 20 Cdo 981/2018). Nesouhlasily s hodnocením postupu britských soudů, neboť podle Nejvyššího soudu (např. rozsudek ze dne 11. ledna 2011, sp. zn. 21 Cdo 3820/2009) není dvojinančnost obecnou zásadou občanského soudního řízení a už vůbec ne ústavní zásadou vztahující se k občanskému soudnímu řízení. Právo na spravedlivý proces je zachováno tehdy, je-li věc posouzena alespoň v jednom stupni orgánem, který naplňuje požadavek nezávislosti a nestrannosti ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 1. 1970 ve věci Delcourt proti Belgii, stížnost č. 2689/65, řada A č. 11, nebo ze dne 26. 3. 2002 ve věci Butkevičius proti Litvě, stížnost č. 48297/99). Prostý fakt odlišnosti úprav České republiky a Spojeného království rovněž nemůže založit výhradu veřejného pořádku, což uvedl i odvolací soud, který rozpor s veřejným pořádkem spatřoval ve vlastním rozhodnutí britského soudu o žádosti žalobkyně na připuštění odvolání proti rozsudku z perspektivy základních hodnot českého civilního práva (bod 82 dovolání). Proto je třeba zkoumat, jaké byly účinky aplikace anglických procesních pravidel upravujících posouzení žádosti o připuštění odvolání na práva účastníků, k čemuž žalované navrhovaly provedení důkazu svědeckou výpovědí paní R. J. W. zastupující žalovanou 1) v řízení před britskými soudy a podrobně líčící průběh řízení před těmito soudy. Žalobkyni i společnosti PBS Energo bylo po vydání rozhodnutí britského soudu o nepřípustnosti odvolání umožněno podat žádost o připuštění odvolání u britského odvolacího soudu; ten žádosti nevyhověl pro nesplnění příslušných podmínek a jednotlivě se vypořádal se všemi namítanými důvody odvolání (bod 88 dovolání). Dovolatelky v této souvislosti zdůraznily, že i český občanský soudní řád stanoví pro odvolací řízení omezení (body 93 až 97 dovolání).

18. K otázce č. 3) - řádnému odůvodnění nároku přiznaného žalované 1) - dovolatelky připomněly, že Rozsudek nestanoví přesnou výši nároku přiznaného žalované 1), ta je stanovena až v Příkazu. Jedná se o postup obvyklý a přípustný podle anglických procesních předpisů. Jakmile je rozsudek vyneseno, koná se před soudem následné slyšení, jehož cílem je vydat tzv. příkaz. V takovém slyšení soudce, poté co vyslechne strany, stanoví, jaké konkrétní částky budou ve prospěch a neprospěch stran přiznány. K problematice tzv. společného prohlášení znalců a jeho úlohy žalované dodaly, že se jedná o skutkovou otázku, bez jejíhož řádného zjištění nemohl soud prvního stupně ani odvolací soud učinit své závěry o nedostatečném odůvodnění rozsudku ohledně přiznané částky (bod 110 dovolání). Závěry znalců ohledně kvalifikace nároků žalované 1) plynoucích ze smlouvy o dílo žalobkyně nikterak nenapadala, takže vyčíslený nárok byl skutečností nespornou a soudce nebyl povinen v Rozsudku podrobně odůvodňovat výši přiznaných částek (bod 115 dovolání). Výše uvedené potvrzuje stanovisko (žalované navrhly provést tímto stanoviskem důkaz), které poskytl žalované 1) sir R. A. (bod 118 dovolání) a které má dokládat, že soudkyně britského soudu zásadně dodržela všechna procesní pravidla jak při vypracování Rozsudku, tak při řešení případu následně, zejména při vydání Příkazu. Žalované podrobně popsaly, co bylo obsahem stanoviska, jaké je postavení znalců a jak

probíhala jednání před soudy (body 122 až 139 dovolání).

19. K povaze přiznaného nároku (punitive damages) dovolatelky shrnuly historii přiznávání tohoto odškodňování podle anglického práva, uvedly, že v dané věci se jedná o nároky vyplývající ze smlouvy o dílo, a to nárok na náhradu tzv. skutečné čisté ztráty podle čl. 15. 7. Smlouvy, který žalované 1) vznikl v důsledku ukončení smlouvy o dílo žalovanou 1) jako objednavatelem z důvodu jejího porušení PBS Energo jako zhotovitelem, dále nárok na „náhradu škody za prodlení“ (Delay Liquidated Damages) a „nárok na slevu za cílované datum prvního zážehu“ (First Spark Target Date Discount) - viz bod 148 dovolání. Žádný z těchto nároků britský soud nekvalifikoval jako punitive damages, proto je nepřipustné, aby odvolací soud přezkoumával otázku týkající se povahy přiznaného nároku, čímž by vlastně přezkoumával věcnou správnost cizozemského rozhodnutí. Odvolací soud tímto postupem vytvořil účelovou konstrukci, z níž plyne, že sankční složka nároku převažuje složku kompenzační, aniž však blíže nepoměr mezi složkami rozvedl (bod 157 až 175 dovolání).

20. K otázce č. 4) - uplatnění kompenzační námitky žalobkyně - žalované upozornily na odůvodnění rozhodnutí britského soudu, který jako obiter dictum uvedl, „že se přesto bude velmi stručně zabývat otázkami, které vznikají v souvislosti s výší nároku, aby smluvním stranám či jinému soudu umožnil určit výši tohoto nároku, pokud by to bylo nutné či relevantní“ (bod 193 dovolání). Argumentaci odvolacího soudu v odst. 31 je proto třeba považovat jako zcela svévolnou, nepřipadnou a nedůvodnou.

21. Konečně žalované poukázaly na překvapivost rozhodnutí odvolacího soudu, neboť odvolací soud se s otázkami, s nimiž žalované spojují přípustnost dovolání, vypořádal, aniž umožnil účastníkům řízení se během řízení ve věci vyjádřit. Proto je odvolací řízení zatíženo i vadou řízení, k níž je třeba v dovolacím řízení přihlédnout. Žalované jsou přesvědčeny, že odvolací soud v odst. 29 vyjevil pravé důvody svého rozhodnutí v rámci hodnocení postavení společnosti, která by dozajista nebyla schopna unést přisouzené sankce bez zásadního ohrožení fungování podniku a věc by se musela řešit v exekučním řízení, popř. přímou likvidací podniku. Podle Soudního dvora Evropské unie (dále též jen „SDEU“) však výše vymáhané pohledávky, resp. závažné ekonomické důsledky vymožení takové pohledávky, nemohou založit výhradu rozporu s veřejným pořádkem (rozsudek ze dne 23. října 2014, C-302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines).

22. Současně žalované navrhly odklad právní moci napadeného rozsudku. Uvedly, že na základě uvedených rozhodnutí došlo k zamítnutí exekučních návrhů, přičemž existují obavy, že žalobkyně připravuje se společností PBS GROUP takové kroky, které by mohly vést ke znemožnění vymáhání přiznaných částek.

23. Žalobkyně ve vyjádření k dovolání především zpochybnila vymezení přípustnosti dovolání. Podle jejího názoru otázky, které žalované předkládají k dovolacímu přezkumu, nekorespondují s právními závěry, na nichž je napadený rozsudek odvolacího soudu založen. Zároveň se jimi žalované snaží nepřipustně docílit přezkumu skutkových závěrů. K otázce nenařízení jednání a neprovádění důkazů se případně jedná o vadu řízení, která může vést k podání žaloby pro zmatečnost.

24. K otázce č. 2) žalobkyně poznamenala, že jejím předmětem je posouzení toho, zda britský soud postupoval v souladu s vlastními procesními předpisy (bod 24 vyjádření). Zdůraznila, že pro zkoumání, zda rozhodnutí není v rozporu s veřejným pořádkem, je relevantní pouze to, zda cizí soud jedná v zásadním rozporu se svou vlastní procesní úpravou, popř. zda v případě, že postupuje v souladu s touto úpravou, nejsou účinky tohoto rozhodnutí v rozporu s veřejným pořádkem České republiky. Není přílehlavé zkoumat, do jaké míry jsou právní úpravy obou států podobné. Odvolací soud se otázkou odepření přezkumu britského Rozsudku a Příkazu zabýval komplexně s přihlédnutím k jeho nepřezkoumatelnosti, jestliže soudkyně pouze odkázala na jakési stanovisko znalců. Napadený

rozsudek nestojí na posouzení otázky, zda a případně do jaké míry byla relevantní cizí úprava dodržena, neobsahuje rovněž závěr, který by byl v rozporu se závěry judikatury, na niž žalované odkazují a podle níž dvojinstančnost nepředstavuje obecnou zásadu občanského soudního řízení; dožadují-li se žalované přezkumu toho, jak konkrétní skutkové okolnosti odvolací soud vyhodnotil, nemůže se z povahy věci jednat o způsobilý dovolací důvod (bod 41 vyjádření).

25. K otázce č. 3) žalobkyně uvedla, že dovolací důvod je vymezen zcela záměrně a žalované chtějí, aby se Nejvyšší soud vypořádal s otázkou, zda je britský Rozsudek a Příkaz v rozporu s českým veřejným pořádkem bez jakýchkoliv omezení. Z obsahu dovolání je přitom zřejmé, že žalované vytýkají odvolacímu soudu, že neprovedl jimi navržené důkazy a nezohlednil jimi předloženou argumentaci ohledně obsahu britských procesních pravidel. Účinky cizího rozhodnutí se však žalované vůbec nezabývají, pouze konstatují, že Rozsudek i Příkaz byly vydány v souladu s britskými procesními předpisy. Přitom odvolací soud vystihl, že (britská) soudkyně by měla výši přisouzené částky odůvodnit, což neudělala. V případě tzv. punitive damages (sankční náhrady škody) žalované vůbec nespecifikují žádnou otázku. Jestliže odkazují na zákaz věcného přezkumu cizího rozhodnutí, přehlížejí rozdíl mezi meritorním přezkumem a posouzením účinků rozhodnutí na český veřejný pořádek. Odvolací soud se nezabýval tím, zda je přiznaný nárok oprávněný nebo ne, nýbrž opět zkoumal jeho účinky z pohledu českého veřejného pořádku (bod 71 vyjádření).

26. K otázce č. 4) žalobkyně zdůraznila, že se žalované opět pouze domáhají věcného přezkumu závěru odvolacího soudu a jeho změny. Přípustnost dovolání nemůže založit ani údajná překvapivost rozsudku odvolacího soudu, v tomto směru žalované ostatně přípustnost dovolání blíže nespecifikují.

27. Žalobkyně v další části vyjádření shrnula důvody, proč je dovolání nepřípustné a podrobněji se vyslovila k jednotlivým v dovolání vymezeným otázkám (body 86 až 225). K výkladu čl. 45 nařízení Brusel I bis dodala, že řízení o odepření uznání není upraveno jako nutně kontradiktorní od svého počátku. Naopak požadavek na „bezodkladné“ rozhodnutí podle čl. 48 nařízení Brusel I bis pojmově vylučuje, aby řízení v prvním stupni bylo povinně kontradiktorní se slyšením oprávněného a projednáním věci při ústním jednání. Kontradiktornost řízení jako celku je zaručena, neboť proti rozhodnutí soudu prvního stupně lze podat opravný prostředek. Pokud se týče odvolacího řízení, žalované se samy vzdaly práva účasti na projednání věci a souhlasily s rozhodnutím bez nařízení jednání ve smyslu § 115a o. s. ř. Krom toho bylo řízení u odvolacího soudu plně kontradiktorní, žalované nebyly nijak zkráceny na svém právu být slyšeny, neboť veškerou svoji argumentaci předložily odvolacímu soudu a odvolací soud jejich tvrzení, návrhy důkazů a právní argumentaci projednal, posoudil a v napadeném rozsudku se s nimi vypořádal. Žalobkyně proto navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nepřípustné odmítl.

28. Žalované poté ještě po uplynutí lhůty k podání dovolání doplnily své dovolání, v němž odkázaly na relevantní judikaturu SDEU, a to opět na shora uvedenou věc, a dále na rozsudek ze dne 6. 9. 2012, C-619/10, Trade Agency, k němuž se žalobkyně také vyjádřila.

29. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 2. 2019 (dále opět „o. s. ř.“). Dovolání je přípustné, neboť dovolací soud se dosud nezabýval povahou řízení o odepření uznání cizozemského rozhodnutí a tím, zda soud musí provádět dokazování při jednání postupem podle § 122 odst. 1 o. s. ř.

30. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

31. Podle čl. 45 odst. 1 nařízení Brusel I bis na návrh kterékoli dotčené strany se uznání rozhodnutí odepře:

- a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu;
- b) jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu obhajoby, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl příležitost;
- c) je-li rozhodnutí neslučitelné s rozhodnutím vydaným v dožádaném členském státě mezi týmiž stranami;
- d) je-li rozhodnutí neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a v téže věci, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v dožádaném členském státě, nebo
- e) je-li rozhodnutí v rozporu s:
- i) kapitolou II oddíly 3, 4 nebo 5, pokud je žalovanou stranou pojistník, pojištěný, osoba oprávněná z pojistné smlouvy, poškozený, spotřebitel nebo zaměstnanec, nebo
- ii) kapitolou II oddílem 6.

32. Podle téhož nařízení čl. 45 odst. 2 při posuzování důvodů pro odepření uznání uvedených v odst. 1 písm. e) je soud, u kterého byl návrh podán, vázán zjištěným skutkovým stavem, na němž soud původu založil svou příslušnost.

33. Podle téhož nařízení čl. 45 odst. 3 aniž je dotčen odst. 1 písm. e), příslušnost soudu původu nelze přezkoumat. Hledisko veřejného pořádku podle odst. 1 písm. a) nelze použít v případě pravidel pro určení příslušnosti.

34. Podle čl. 45 odst. 4 nařízení se návrh na odepření uznání podává v souladu s postupy stanovenými v pododdílu 2 a případně oddílu 4.

35. Podle čl. 47 odst. 2 nařízení se postup pro odepření výkonu v rozsahu, v němž se na něj nevztahuje toto nařízení, řídí právem dožádaného členského státu.

36. Podle čl. 48 nařízení soud rozhodne o odepření výkonu neprodleně.

37. Podle čl. 52 nařízení rozhodnutí vydané v některém členském státě nesmí být v žádném případě v dožádaném členském státě přezkoumáváno ve věci samé.

38. Podle § 17 zákona č. [91/2012](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém, dále též jen „ZMPS,“ se ustanovení této hlavy použijí v řízeních o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, v nichž se postupuje podle přímo použitelných předpisů Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, které vyžadují prohlášení vykonatelnosti.

39. Podle § 18 ZMPS požádá-li strana podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy, aby o uznání bylo rozhodnuto ve zvláštním řízení, rozhodne soud rozsudkem o uznání. Jednání nemusí nařizovat.

40. Nařízení Brusel I bis zavedlo instituty odepření uznání a odepření výkonu rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, přičemž - jak vyplývá z preambule nařízení Brusel I bis - smyslem těchto řízení je zajistit ochranu práv na obhajobu dotčené strany, neboť v případě výkonu cizího rozhodnutí již nevyžaduje prohlášení vykonatelnosti (čl. 39). Jak vyplývá z čl. 47 odst. 2 nařízení, řízení o odepření

uznání rozhodnutí se řídí vnitrostátní úpravou dožádaného členského státu.

41. Protože zmíněný druh řízení české vnitrostátní předpisy samostatně neupravují, je nezbytné přiměřeně aplikovat ustanovení § 18 ZMPS, jež se vztahuje na charakterem příbuzné řízení o uznání rozhodnutí a z něhož vyplývá, že soud rozhoduje rozsudkem a nemusí nařizovat jednání (srov. rovněž Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 121). Tato úprava ostatně koresponduje rovněž s článkem 48 nařízení, podle něhož soud rozhodne o odepření uznání či výkonu rozhodnutí neprodleně. S ohledem na uvedený požadavek má dovolací soud za to, že v řízení, které je oproti uznávání cizozemských rozhodnutí opačně polarizováno, a lze tím spíše předpokládat jeho spornost, soud na prvním stupni přihledne, nemaje v omezeném čase pro rozhodnutí jinou možnost, (toliko) ke znění návrhu a k obsahu návrhem dotčeného rozhodnutí, případně i k dalším připojeným listinným důkazům, načež vyhodnotí, zda je dán některý z důvodů, pro který lze odeprít uznání cizího rozhodnutí, či zda je třeba návrh zamítnout. Jestliže je však proti rozsudku soudu prvního stupně podáno odvolání, v němž se odvolatelé domáhají svého práva být slyšeni, zpochybňují dosavadní skutkový stav, z něhož soud prvního stupně vycházel, a navrhují ke svým rozhodným tvrzením provést důkazy, nelze již se zřetelem ke sporným momentům, o nichž se odvolací soud - na rozdíl od soudu prvního stupně - ve svém přezkumném řízení dozvěděl, rozhodnout bez nařízení jednání. Dovolací soud se proto neztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že v řízení o odepření uznání rozhodnutí se „nepočítá“ s tím, že by se provádělo dokazování či šetření mající povahu dokazování. Jestliže rozhodnutí o odepření uznání rozhodnutí tvoří překážku věci rozsouzené pro pozdější návrh na uznání rozhodnutí a rovněž brání tomu, aby na základě tohoto rozhodnutí byl nařízen výkon rozhodnutí či pověřen exekutor k vedení exekuce, musí být odvolatelům vytvořen prostor, v jehož rámci mohou svými tvrzeními a navrženými důkazy zpochybnit závěry soudu o důvodech pro odepření uznání či odepření výkonu rozhodnutí. Opačný výklad by se nutně dostal do kolize s ústavními právy účastníka řízení na soudní ochranu (viz především čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).

42. Jelikož závěr odvolacího soudu je v tomto rozsahu nesprávný, postupoval Nejvyšší soud podle § 243e odst. 1 a 2 o. s. ř., rozsudek odvolacího soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž budou účastníci (žalovaní) slyšeni a k rozhodnému skutkovému stavu proběhne dokazování. Vzhledem k tomu, že výsledek dokazování nelze prozatím předjímat, Nejvyšší soud se dalšími dovolateli uplatněnými námitkami (směřujícími k řešení „věcných“ otázek) nemohl zabývat.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)